

พงศาวดารน่าน: ประวัติพัฒนาการและการพัฒนาสู่การเรียนรู้ชุมชนน่าน*

NAN CHRONICLE: HISTORY OF DEVELOPMENT AND DEVELOPMENT TOWARDS LEARNING OF NAN COMMUNITY

ฐิติพร สะสม

Thitiporn Sasom

อนันต์ จิตอารี

Anan Jitaree

สิทธิชัย อุ่นสวน

Sittichai Unsaun

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน, ประเทศไทย.

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nan Buddhist College, Thailand.

E-mail: nanthai6309@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประวัติความเป็นมาของวรรณกรรมพงศาวดารน่าน 2) ปปรวรรตและวิเคราะห์คัมภีร์พงศาวดารน่าน 3) พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการเรียนรู้พงศาวดารน่าน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปฏิบัติการ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิเชี่ยวชาญด้านปปรวรรตและแปลภาษาล้านนา ผู้เชี่ยวชาญการพัฒนาหลักสูตรของพื้นที่ปฐมนศึกษาาน ผู้เชี่ยวชาญประวัติศาสตร์ท้องถิ่นน่าน จำนวน 7 รูป/คน ผู้เชี่ยวชาญการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 6 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบหลักสูตรท้องถิ่น จำนวน 5 ท่าน เครื่องมือการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดประชุมกลุ่มย่อย การปฏิบัติการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประวัติความเป็นมาของคัมภีร์พงศาวดารน่าน เกิดจากความประสงค์ของพระเจ้าอนงค์ที่ 63 พระองค์ทรงได้มอบหมายให้แสนหลวงราชสมภาร เป็นผู้รวบรวมและเรียบเรียงจากเอกสารใบลานต่าง ๆ ให้ได้เนื้อหาที่สมบูรณ์มากที่สุด แล้วจดบันทึกด้วยอักษรธรรมล้านนา 2) การปปรวรรตคัมภีร์พงศาวดารน่าน มีรูปแบบการปปรวรรต 3 รูปแบบ คือ 1. การปปรวรรตตามรูปอักษรตัวต่อตัว 2. การปปรวรรตอักษรพื้นเมืองตามเสียงในภาษาท้องถิ่น 3. การปปรวรรตคำในท้องถิ่นให้ตรงกับคำใน

* Received: 21 May 2024; Revised: 28 June 2024; Accepted: 29 June 2024

ภาษาไทยกลาง ในการปริวรรตคัมภีร์พงศาวดารน่านจากล้านนาไทยเป็นภาษาไทย ใช้หลักการปริวรรตคำในท้องถิ่นให้ตรงกับคำในภาษาไทยกลาง 3) การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการเรียนรู้พงศาวดารน่าน เป็นการพัฒนาหลักสูตรจากองค์ความรู้ของการปริวรรตคัมภีร์พงศาวดารน่าน ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ให้มีเนื้อหาเหมาะสมกับผู้เรียน โดยมีกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสามารถแบ่งออกเป็น 3 กระบวนการ คือ 1) วิเคราะห์เนื้อหาสาระสำคัญจากพงศาวดารน่าน 2) พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรียนรู้พงศาวดารน่าน 3) ตรวจสอบหลักสูตรท้องถิ่นการเรียนรู้พงศาวดารน่าน

คำสำคัญ: พงศาวดารน่าน, ประวัติพัฒนาการ, ชุมชนน่าน

Abstract

This research aims 1) to study the history and foundation of the Nan Literary Chronicle, 2) to transliterate and analyze the Nan Literary Chronicle, and 3) to develop the study of the Nan Chronicle's local curriculum. This is mixed-method research that consists of qualitative, documentary, and action research. The key informants include the experts in transliteration and translation in the Lanna language, experts in developing the curriculum of the Nan Primary Education Area, 7 experts in Nan local history, 6 experts in curriculum development, and 5 experts in examining the local curriculum. Data collection tools are in-depth interviews, small group meetings, and the model of operating in developing the local curriculum, and those data have been analyzed by descriptive means.

The research results found that 1) the history and foundation of recording the Nan Chronicles was created by the 63rd King Suriyapongpharitdet of Nan, who assigned Saen Luang Ratchasomphan to compose and compile from various Palm-leaf manuscripts to fully complete the contents into Dhamma Lanna script. 2) The transliteration of the Nan Chronicles has three forms of variation: (1) variation according to the letter-by-letter form, (2) variation of native letters according to the sounds in the local language, (3) variation of local words to match words of the Thai official language. The transliteration uses the principle of changing local words to match words in the Thai

official language. 3) Developing a local curriculum for learning Nan Chronicles is the development of a curriculum that transliterates the Nan Chronicles through the analysis process and synthesized content to be appropriate for students; it can be divided into three processes: (1) analyze the main content and essences from the Nan Chronicles, (2) develop the local curriculum for learning the Nan Chronicles, (3) check the local curriculum for learning.

Keywords: Nan Chronicle, Development of History, Nan Community.

บทนำ

จังหวัดน่านมีสภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขา ซึ่งวางตัวในแนวเหนือ ใต้ โดยเฉพาะบริเวณชายแดนด้านเหนือและตะวันออก ซึ่งเป็นรอยต่อกับประเทศลาว มีภูเขาในเขตอำเภอบ่อเกลือ เป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในจังหวัด คือมีความสูงถึง 2,079 เมตร และมีดอยภูคาในเขตอำเภอบัว เป็นยอดเขาที่สำคัญของจังหวัด มีความสูง 1,980 เมตร ส่วนพื้นที่ราบจะอยู่บริเวณตอนกลางของจังหวัด และตามลุ่มน้ำต่าง ๆ แหล่งน้ำที่สำคัญของจังหวัดคือแม่น้ำน่าน ซึ่งมีต้นกำเนิดทางตอนเหนือของจังหวัด แล้วไหลลงไปยังเขื่อนสิริกิติ์ในจังหวัดอุตรดิตถ์ และบรรจบกับแม่น้ำปิงที่จังหวัดนครสวรรค์ เป็นแม่น้ำเจ้าพระยานอกจากนี้ ยังมีลำน้ำสาขาต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ ลำน้ำสา ลำน้ำว้า ลำน้ำสมุน ลำน้ำปัว ลำน้ำยาว ลำน้ำย่าง ลำน้ำแหง เป็นต้น มีพื้นที่กว้างใหญ่ พื้นที่เต็มไปด้วยภูเขาสูงสลับซับซ้อน ทั้งยังมีประชากรหลายชาติพันธุ์ (ชลดา สังวร, 2553) นับว่าเป็นดินแดนของความหลากหลายอีกแห่งหนึ่งของประเทศ น่านถือได้ว่าเป็นนครรัฐในหุบเขาพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา มีที่ราบลุ่มแม่น้ำน่านทางตอนบนขนาดเล็ก เป็นตอน ๆ ในลักษณะแนวยาวทิศเหนือ-ใต้ขนาน โดยเทือกเขาผีปันน้ำทางตะวันตก และเทือกเขาหลวงพระบางทางตะวันออก ที่ราบแบ่งได้เป็นสองตอน คือตอนเหนือเป็นที่ราบขนาดเล็ก ต้นแม่น้ำน่านเป็นที่ตั้งของเมืองปัว และที่ราบตอนล่างอันเป็นที่ตั้งของเมืองน่านซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์กว่า สามารถติดต่อค้าขายกับเมืองทางใต้ได้อย่างสะดวก นอกจากนี้ น่านยังมีที่ราบขนาดเล็กอีกหลายแห่งกระจายตัวในหุบเขาอีกด้วย

จังหวัดน่าน เมืองน่าน มีที่มาของชื่อปรากฏในตำนานพระอัมภาคว่า “นันทสุวรรณนคร” ในตำนานเก่า ๆ เรียกเมืองน่านอีกคำหนึ่งว่า “กาวน่าน” ต่อมามีการเรียกชื่อเมืองน่านว่า “นันทบุรี” หรือ “นันทบุรีศรีนครน่าน” ที่มาของชื่อเมืองน่าน มาจากชื่อแม่น้ำน่าน อันเป็นที่ตั้งของเมืองที่อยู่บน

สองฟากฝั่งแม่น้ำน่าน ชื่อของเมืองน่าน ได้ปรากฏในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหง ตั้งแต่แรกตั้งเมืองใหม่ ณ ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำน่าน ซึ่งเรียกเมืองแห่งนี้ว่า “เมืองน่าน” เมืองน่าน แม้จะมีการเรียกว่า “นันทบุรี” หรือ “นันทบุรีศรีนครน่าน” ซึ่งใช้กันในทางราชการในสมัยโบราณ และศุภอักษรนาม นันทบุรี เป็นนามที่ไพเราะ และมีความหมายมงคลนาม แต่ก็มีหลายพยางค์และเรียกยาก จึงกลับมานิยมเรียก นามเมืองตามเดิมว่า “เมืองน่าน” ตลอดจนถึงปัจจุบัน (จังหวัดทหารบกน่าน, 2552) เมืองน่านในอดีตเป็นนครรัฐเล็ก ๆ ก่อตัวขึ้นราวกลางพุทธศตวรรษที่ 18 บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำน่าน และแม่น้ำสาขาในหุบเขาทางตะวันออกของภาคเหนือ

ด้วยสภาพภูมิประเทศของจังหวัดน่าน ถึงจะเป็นเมืองเล็ก ๆ แต่มากด้วยอารยธรรมที่เก่าแก่ที่มีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง ในอดีตจังหวัดน่านถือได้ว่าเป็นนครรัฐที่มีการปกครองโดยเจ้าผู้ครองนครน่านสืบเชื้อสายมาแต่ต้นตระกูล มีรูปแบบการปกครองและกฎหมายปกครองเป็นของตัวเอง ที่เรียกกันว่ากฎหมายอาณาจักรหลักคำ จังหวัดน่านนั้นมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนาน มีลำดับชั้นการปกครองทั้งที่เคยตกอยู่ใต้ของอาณาจักรที่ยิ่งใหญ่ในยุคก่อน ตัวอย่างเช่น เป็นเมืองขึ้นของอาณาจักรสุโขทัย ล้านนา อีกทั้งยังเป็นเมืองที่เป็นที่หมายปองของประเทศพม่าที่เข้ามารุกรานอยู่ตลอด จนมีประวัติศาสตร์เล่าสืบต่อกันมาถึงการสู้รบด้วยยุทธวิธีชาญฉลาด คือการสร้างพระธาตุแข่งกันเป็นต้น รวมถึงการตั้งรกรากของนครรัฐน่านในอดีตมีการย้ายเมืองหลวงของน่าน จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งทั้งหมดนี้ ได้ถูกบันทึกลงในพงศาวดารน่าน เป็นการบันทึกถึงเรื่องราวประวัติศาสตร์การสืบเชื้อสายของเจ้าผู้ครองนครน่าน การย้ายเมืองและสร้างเมืองน่านรวมถึงความเจริญรุ่งเรืองทางพระพุทธศาสนาที่เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างบ้านแปงเมืองให้เจริญรุ่งเรือง จึงถือได้ว่า พงศาวดารน่านเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของล้านนาในอดีต ปรากฏสืบมาถึงปัจจุบัน ที่ผ่านมามีการปริวรรตพงศาวดารน่านออกเป็นอักษรไทยล้านนา และเป็นที่ถกเถียงกันในวงวิชาการในเรื่องของการเทียบเคียงกับภาษาไทยกลางในปัจจุบัน ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษร แต่นับวันคนรุ่นหลังยังไม่สามารถทำความเข้าใจได้ เนื่องจากตลอดศตวรรษที่ผ่านมา ระบบการศึกษาสมัยใหม่ได้ละเลยการศึกษาวัฒนธรรมของท้องถิ่นเกือบสิ้นเชิง โดยเฉพาะหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งบันทึกด้วยอักษรพื้นเมืองมีจำนวนหลายแสนผูก การเก็บรักษาและถูกทำลายไปทั้งทางตรงและทางอ้อมตลอดมา ผู้ที่มีความสามารถอ่านและปริวรรตได้ก็มีจำนวนน้อยลง องค์ความรู้ที่มีอยู่ในคัมภีร์ใบลานจำนวนมากเหล่านั้น ก็ขาดหายไปอย่างน่าเสียดาย เหมือนกระแสน้ำปิง วัง ยม น่าน น้ำเก่าไหลไปน้ำใหม่ไหลตามมา เหมือนวัฒนธรรมเก่าและวัฒนธรรมใหม่ที่ไหลตามกันไป

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของพงศาวดารน่านที่ถูกเก็บไว้ ในรูปของการบันทึกเป็นอักษรภาษาล้านนาหรืออักษรตัวเมือง ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการศึกษาและเข้าถึงของผู้ที่สนใจเรื่องราวความเป็นมาของนครรัฐแห่งนี้รวมถึงองค์ความรู้ของความเป็นนครน่านที่ถูกบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร จึงมีความต้องการที่จะทำการปริวรรตคัมภีร์พงศาวดารน่าน ให้เป็นอักษรไทยกลาง และแปลเป็นภาษาไทยกลางที่ทำให้ผู้สนใจและนิสิตนักศึกษา รวมถึงนักเรียนในระบบการศึกษาปฐมศึกษา และมัธยมศึกษา สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ในพงศาวดารน่าน และมีความภาคภูมิใจในความเป็นอัตลักษณ์และเอกลักษณ์น่าน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของวรรณกรรมพงศาวดารน่าน
2. เพื่อปริวรรตและวิเคราะห์คัมภีร์พงศาวดารน่าน
3. เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการเรียนรู้พงศาวดารน่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยทีมวิจัยจากวิทยาลัยสงฆ์นครน่านเป็นผู้ออกแบบกระบวนการร่วมกันกำหนดกิจกรรมการวิจัย แล้วดำเนินงานวิจัยตามแผนที่จัดทำไว้ โดยมีคณะนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดน่านให้การสนับสนุนการดำเนินงานวิจัย ซึ่งมีวิธีการดำเนินงานโดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Study) ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องหนังสือ รายงานการวิจัย รายงานการประชุม ภาพถ่าย เอกสารแสดงความสัมพันธ์ที่แสดงให้เห็นถึงแนวคิด หลักการ ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับพงศาวดารน่าน การบันทึกประวัติศาสตร์ รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2. การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในภาคสนาม (Field Study) เพื่อทราบถึงแนวคิด หลักการ ประวัติความเป็นมาของพงศาวดารน่าน พร้อมทั้งการแปลพงศาวดาร การออกแบบและพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ท้องถิ่นจากพงศาวดารน่าน ร่วมกับสำนักงานพื้นที่ปฐมนิเทศน่าน และมัธยมศึกษา

3. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อนำไปสู่การได้ข้อมูลเชิงลึกของประวัติความเป็นมาของพงศาวดารน่าน การปริวรรต การแปลและการวิเคราะห์ รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรเรียนรู้ท้องถิ่นจากพงศาวดารน่าน และการส่งเสริมการเรียนรู้

พื้นที่และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

1. พื้นที่ทำการวิจัยประกอบด้วย

พื้นที่ในการศึกษาประวัติความเป็นมาของพงศาวดารน่าน การปริวรรตและการแปล รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการเรียนรู้พงศาวดารน่าน ได้แก่

1. วัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหาร อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน
2. สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาจังหวัดน่าน
3. วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

พื้นที่ในการนำหลักสูตรท้องถิ่นการเรียนรู้พงศาวดารน่าน เพื่อการถ่ายทอดและการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น ได้แก่

1. โรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดน่าน
2. โรงเรียนน่านนคร
3. โรงเรียนศรีนครน่าน
4. โรงเรียนน่านประชาอุทิศ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ (Inter View) โดยผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) สำหรับผู้นำชุมชน ผู้นำทางธรรมชาติ ตัวแทนคณะสงฆ์ ผู้เชี่ยวชาญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดน่าน ที่มีบทบาทด้านการอนุรักษ์คัมภีร์ การปริวรรต และการแปลโดยพัฒนาเป็นแบบสัมภาษณ์ที่พัฒนาจากเอกสาร รายงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีเนื้อหาที่สำคัญคือ ประวัติความเป็นมาของพงศาวดารน่าน การถอดบทเรียนจากพงศาวดารน่าน ที่จะเป็รรูปแบบให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการเรียนรู้พงศาวดารน่าน

2. การจัดประชุมกลุ่มย่อย โดยดำเนินการร่วมกับผู้นำชุมชน ผู้นำทางธรรมชาติ ตัวแทนคณะสงฆ์ นักวิชาการทางศาสนา และวัฒนธรรมที่มีบทบาทด้านการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ มีความเชี่ยวชาญด้านภาษาล้านนา และวรรณกรรมล้านนา โดยมีประเด็นสนทนา เช่น ประวัติความ

เป็นมาของพงศาวดารน่าน การจัดบันทึกประวัติศาสตร์น่าน การปริวรรตและการแปล การติดตามผลการดำเนินการ อย่างเป็นรูปธรรม

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “พงศาวดารน่าน : ประวัติพัฒนาการและการพัฒนาสู่การเรียนรู้ชุมชนน่าน” สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1) ประวัติความเป็นมาของวรรณกรรมพงศาวดารน่าน

จากการวิจัยพบว่า ประวัติความเป็นมาของการบันทึกคัมภีร์พงศาวดารน่านเกิดจากความประสงค์ของพระเจ้าสุริยพงษ์ผริตเดช พระเจ้าน่านองค์ที่ 63 พระองค์ทรงได้มอบหมายให้ให้แสนหลวงราชสมภาร แต่งขึ้นและเป็นผู้รวบรวมและเรียบเรียงจากเอกสารโบราณต่าง ๆ เพื่อให้ได้เนื้อหาที่สมบูรณ์มากที่สุด แล้วจัดบันทึกเขียนด้วยอักษรธรรมล้านนา (ตัวเมือง) เป็นการบันทึกกล่าวถึงราชวงศ์ภูคาสร้างที่อำเภอปัว ลำดับเจ้าผู้ปกครองของนครน่านจากเริ่มต้นจนถึงเจ้าผู้ปกครองนครน่านองค์ที่ 63 รวมถึงมีเนื้อหาของคัมภีร์พงศาวดารน่านที่กล่าวถึงเรื่องการสร้างเมืองน่าน การศึกสงครามสมัยต่าง ๆ ความเจริญรุ่งเรืองทางพระพุทธศาสนา การบูรณปฏิสังขรณ์พระธาตุแช่แห้ง ความสัมพันธ์ไมตรีกับกรุงรัตนโกสินทร์ การสร้างคัมภีร์พระไตรปิฎกและคัมภีร์ นิบาต นิยายต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนา และเรื่องราวอื่น ๆ ที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ของจังหวัดน่าน มีความเป็นมาของการปกครองที่สืบทอดกันมา นับตั้งแต่เมือง วรรณคร หรือเมืองพลัว (พั่ว หรือ ปั่ว) จนถึงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง โดยนับตั้งแต่เป็นนครรัฐอิสระและเข้ามาอยู่ภายใต้การปกครองของเมืองสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา เชียงใหม่ พม่า กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ โดยเฉพาะในยุคของพระเจ้าสุริยพงษ์ผริตเดชฯ ซึ่งเป็นเจ้าผู้ปกครองนครน่านองค์ที่ 63 เป็นผู้ปกครองที่ได้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ทรงมีพระราชประสงค์ให้แสนหลวงราชสมภารได้ทำการรวบรวมและบันทึกประวัติความเป็นมาของนครน่าน จากเอกสารสำคัญทั้งคัมภีร์โบราณ ปับสาและการบอกเล่าของผู้คนในอดีต เพื่อถ่ายทอดออกมาเป็นพงศาวดารน่าน ไว้ให้อนุชนคนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้ประวัติศาสตร์ความเป็นมาและการสร้างเมืองน่านจากอดีตจนถึงปัจจุบัน จากประวัติศาสตร์การสร้างนครน่าน และการพัฒนานครรัฐขึ้นตามลำดับนั้น นักประวัติศาสตร์ได้กำหนดแบ่งเป็นยุคต่าง ๆ ตามการปกครองออกเป็น 5 ยุค และเป็นไปตามการโยกย้ายถิ่นฐานบ้านเมือง และศูนย์กลางของการปกครองตามลำดับ ทั้ง 5 ยุคนั้น ประกอบด้วย ยุคสร้างวรรณคร (เมืองพั่ว (ปั่ว) หรือเมืองพลัว) ยุคที่สอง

คือ ยุคเวียงภูเพียงแซ่แห่ง ยุคที่สาม คือ ยุคเวียงใต้ ยุคที่สี่ ยุคเวียงเหนือ ยุคที่ห้า ยุคเมืองน่าน จนถึงปัจจุบัน

2) การศึกษาการปริวรรตและวิเคราะห์คัมภีร์พงศาวดารน่าน

จากการวิจัยพบว่า จากการวิจัยพบว่า การปริวรรตคัมภีร์พงศาวดารน่าน มีรูปแบบการปริวรรตอยู่ด้วยกัน 3 รูปแบบ คือ 1) การปริวรรตตามรูปอักษรตัวต่อตัว 2) การปริวรรตอักษรพื้นเมืองตามเสียงในภาษาท้องถิ่น 3) การปริวรรตคำในท้องถิ่นให้ตรงกับคำในภาษาไทยกลาง ในการปริวรรตเนื้อหา คัมภีร์พงศาวดารน่าน อาจจะมีคำที่มาจากภาษาพม่าบ้าง ก็ยังคงการสะกดคำแบบเดิมเอาไว้แบบเดิมตามต้นฉบับที่ถูกบันทึกไว้ เนื่องจากเมืองน่านในอดีตเคยได้เป็นเมืองขึ้นกับพม่า การปริวรรตคัมภีร์พงศาวดารน่าน ฉบับวัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหาร สามารถแปลเนื้อหาที่ถูกบันทึกไว้ได้ว่า พงศาวดารน่าน เป็นการบันทึกเรื่องราวประวัติศาสตร์ของจังหวัดน่าน ตั้งแต่เริ่มต้นตระกูลเจ้าผู้ปกครองเมืองน่านจากพระยาภูคาปฐมต้นเจ้าผู้ครองเมืองน่าน เรียงลำดับเหตุการณ์ที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ในแต่ละช่วงยุคของผู้ครองเมืองน่าน การเป็นเมืองขึ้นของอาณาจักรล้านนาเชียงใหม่ พม่า และกรุงรัตนโกสินทร์ บันทึกเหตุการณ์สำคัญในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา การสร้างพระธาตุเจ้าภูเพียงแซ่แห่ง ตลอดจนการย้ายบ้านเมืองตามยุคสมัย การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ด้วยการสร้างคัมภีร์ทางศาสนาเพื่อสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาให้อยู่นาน เป็นต้น

3) การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการเรียนรู้พงศาวดารน่านจังหวัดน่าน

จากการวิจัยพบว่า หลักสูตรท้องถิ่น เกิดจากการสร้างหลักสูตรขึ้นใหม่ หรืออาจเกิดจากการนำหลักสูตรท้องถิ่นเดิมที่มีอยู่ มาปรับปรุง เพิ่มเติมเนื้อหาให้มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของท้องถิ่น โดยจะต้องเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ในเนื้อหาที่ชุมชนเห็นคุณค่าและให้ความสำคัญและเป็นประโยชน์กับประชากรในชุมชน สาระความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จะประกอบไปด้วยจุดประสงค์ของหลักสูตร เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ประวัติ ความเป็นมา คุณค่าความสำคัญ ของหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนให้เกิดความตระหนัก เห็นคุณค่า และภาคภูมิใจในความเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของตนเอง นำไปสู่ความรัก ห่วงแหน และเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เนื้อหาสาระ ได้เรียนรู้ประวัติความเป็นมา ความหมาย คุณค่าความสำคัญ รวมไปถึงการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และเผยแพร่องค์ความรู้ของประวัติศาสตร์ที่มีมาอย่างยาวนาน ผลการวิจัยนี้ นำไปใช้กับกลุ่มนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมศึกษา ในพื้นที่จังหวัดน่าน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

กิจกรรมการเรียนการสอน จะเป็นลักษณะการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอนตามความเหมาะสมของเนื้อหา เช่น การบรรยาย การอภิปราย การทัศนศึกษา เป็นต้น สื่อการสอน พัฒนาให้เป็นสื่อในรูปแบบของมัลติมีเดีย รูปภาพ วีดีโอ สารคดี ครูผู้สอน จะเป็นผู้รู้ ผู้ทรงภูมิปัญญา หรือปราชญ์ท้องถิ่น ที่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องนั้น และใช้ประสบการณ์ในการถ่ายทอดไปสู่ผู้เรียน โดยวิธีการบรรยายควบคู่ไปกับการให้ผู้เรียนได้เห็นสภาพและบริบทสถานที่จริงที่เคยปรากฏในประวัติศาสตร์ที่ถูกบันทึกไว้ และคุณค่าทางจิตใจ แหล่งการเรียนรู้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นสถานที่สำคัญเป็นหลัก โดยมีการเรียนรู้จากห้องเรียน ผ่านครูผู้สอนบรรยายภาพทางประวัติศาสตร์ประกอบ และสถานที่ทางประวัติศาสตร์จริงที่ยังคงหลงเหลือร่องรอยให้ศึกษาอยู่ในปัจจุบัน การประเมินผล วัตถุประสงค์ของผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ประวัติ รู้ความหมายคุณค่าและความสำคัญ ของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเกิดความภาคภูมิใจ สามารถบอกเล่าและเผยแพร่องค์ความรู้ให้กับผู้อื่นได้รู้จัก การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการเรียนรู้ พงศาวดารน่านมีกระบวนการ การมีส่วนร่วมที่สำคัญสำหรับการพัฒนาหลักสูตร สามารถแบ่งออกเป็น 3 กระบวนการโดยกระบวนการแรกคือการวิเคราะห์เนื้อหาสาระสำคัญจากพงศาวดารน่าน ส่วนของประวัติความเป็นมาสาระสำคัญของเนื้อหาที่ปรากฏในคัมภีร์พงศาวดารน่าน ถึงเรื่องราวการก่อสร้างบ้านแปงเมืองลำดับเจ้าผู้ปกครองของน่านตั้งแต่อดีตเริ่มก่อตั้ง จนถึงเจ้าผู้ครองนครน่านองค์ที่ 63 ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญของการพัฒนาไปสู่กรอบการหลักสูตรการเรียนรู้ กระบวนการที่สองคือ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรียนรู้พงศาวดารน่าน แบบมีส่วนร่วมดำเนินการจัดทำบนแนวทางของการจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยได้นำเอาเนื้อหาสาระสำคัญของพงศาวดารน่าน แยกออกเป็นหน่วยของการเรียนรู้ ซึ่งได้แยกออกเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการเรียนรู้พงศาวดารน่าน แบ่งออกเป็นส่วนสำคัญ 4 ส่วนคือ ส่วนนำ ส่วนเป้าหมายจุดเน้น ส่วนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ส่วนการประเมินคุณภาพผู้เรียนหลักสูตรท้องถิ่น กระบวนการที่สามการตรวจสอบหลักสูตรท้องถิ่นการเรียนรู้พงศาวดารน่าน

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ คัมภีร์พงศาวดารน่านและเอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์ประกอบ มีข้อค้นพบว่า นครน่าน ประวัติความเป็นมาของวรรณกรรมพงศาวดารน่าน เกิดจากความประสงค์ของพระเจ้าสุริยพงษ์ผริตเดช พระเจ้าน่านองค์ที่ 63 พระองค์ทรงได้มอบหมายให้ให้แสนหลวงราชสมภารแต่งขึ้น และเป็นผู้รวบรวมและเรียบเรียงจากเอกสารโบราณต่าง ๆ เพื่อให้ได้เนื้อหาที่สมบูรณ์มากที่สุด

แล้วจดบันทึกเขียนด้วยอักษรธรรมล้านนา (ตัวเมือง) เป็นการบันทึกกล่าวถึงราชวงศ์ภูคาสร้างที่อำเภอปัว ลำดับเจ้าผู้ปกครองของนครน่านจากเริ่มต้นจนถึงเจ้าผู้ปกครองนครน่านองค์ที่ 63 รวมถึงมีเนื้อหาของคัมภีร์พงศาวดารน่านที่กล่าวถึงเรื่องการสร้างเมืองน่าน การศึกสงครามสมัยต่าง ๆ ความเจริญรุ่งเรืองทางพระพุทธศาสนา การบูรณปฏิสังขรณ์พระธาตุแช่แห้ง ความสัมพันธ์ไมตรีกับกรุงรัตนโกสินทร์ การสร้างคัมภีร์พระไตรปิฎกและคัมภีร์ นิบาต นิภาย นิยายต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนา และเรื่องราวอื่น ๆ ที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ของจังหวัดน่าน มีประวัติความเป็นมาในการสร้างเมือง การศึกษาประวัติความเป็นมาของพงศาวดารน่าน เป็นการศึกษาผ่านการวิเคราะห์คัมภีร์ใบลานที่ถูกบันทึกด้วยอักษรภาษาล้านนา นำมาปริวรรตเพื่อถอดความให้ได้เนื้อหาสาระที่ถูกต้องแม่นยำ สอดคล้องกับวรรณวิทย์ เหลืองประภัสร์ ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์ใบลานเรื่องสตราอภิธรรมกำเนิด” ผลการวิจัยพบว่า วรรณกรรมเรื่องสตราอภิธรรมกำเนิดโดยศึกษาจากคัมภีร์ใบลานจำนวน 1 ผูก 32 หน้าลาน ฉบับวัดคันธารมย์ อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ (วรรณวิทย์ เหลืองประภัสร์, 2547) ปรากฏชื่อผู้จารคือพระภิกษุภุณใน ปี พ.ศ. 2487 ผลจากการศึกษาทำให้ทราบว่าอักษรและอักษรวิธีในใบลานเป็นอักษรขอมรูปแบบอักษรคล้ายกับอักษรเขมรสมัยปัจจุบัน แต่รูปแบบอักษรวิธีนั้นมีลักษณะหลายอย่างเหมือนกับอักษรวิธีในสมัยหลังพระนครวรรณกรรมสตราอภิธรรมกำเนิด น่าจะได้เค้าโครงเรื่องในส่วนพุทธประวัติมาจากคัมภีร์อัฐสาลินีและคัมภีร์ปฐมสมโพธิ เนื้อหากล่าวถึงพุทธประวัติและหลักคำสอนที่เกี่ยวข้องกับพระอภิธรรม แต่ในวรรณกรรมเรื่องสตราอภิธรรมกำเนิด มีการแต่งนิทานประกอบคำสอนเพิ่มขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายของเรื่องเพื่อให้ผู้ฟังและผู้อ่านได้เห็นความสำคัญ การสร้างกุศลกรรมดีเพื่อให้ได้รับผลกรรมดีนั้นลักษณะคำประพันธ์ในส่วนที่เป็นภาษาบาลี ใช้รูปแบบร้อยกรอง ในส่วนภาษาเขมรแต่งเป็นร้อยแก้ว การใช้ถ้อยคำสำนวนนั้น นิยมเล่นคำซ้อนและคำพ้องความหมายเป็นจำนวนมาก อีกทั้งนิยมใช้โวหารเพื่อดำเนินเรื่องรูปแบบการใช้ถ้อยคำสำนวน โดยเล่นคำจำนวนมาก และการใช้โวหารเป็นรูปแบบอย่างหนึ่งที่นักประพันธ์เขมรนิยมใช้ ส่วนภาพสะท้อนจากวรรณกรรมนั้น สะท้อนให้เห็นในเรื่องค่านิยม ความเชื่อประเพณีหลักคำสอน ภาพสะท้อนจากวรรณกรรมส่วนใหญ่ ล้วนเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาทั้งสิ้น

การปริวรรต มีรูปแบบการปริวรรตอยู่ด้วยกัน 3 รูปแบบ คือ 1) การปริวรรตตามรูปอักษรตัวต่อตัว 2) การปริวรรตอักษรพื้นเมืองตามเสียงในภาษาท้องถิ่น 3) การปริวรรตคำในท้องถิ่นให้ตรงกับคำในภาษาไทยกลาง การแปลคัมภีร์พงศาวดารน่าน ฉบับวัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหารที่ถูกบันทึกไว้บนใบลานด้วยอักษรภาษาล้านนา ให้เป็นอักษรไทยแล้วตรวจชำระให้ถูกต้องตามหลักของการเทียบเคียง

อักษรไทยกับอักษรภาษาล้านนา ให้มีใจความคงเดิมตามแบบต้นฉบับของคัมภีร์พงศาวดารน่าน ทั้งการสะกดและการใช้การปริวรรตอักษรภาษาล้านนาเป็นอักษรไทย การสะกดคำอาจจะไม่ได้ตรงกับหลักของภาษาไทยโดยทั้งหมดเพื่อให้เห็นถึงคำเฉพาะท้องถิ่น ที่เป็นภาษาล้านนา ในการปริวรรตเนื้อหา คัมภีร์พงศาวดารน่าน อาจจะมีคำที่มาจากภาษาพม่าบ้าง ก็ยังคงการสะกดคำแบบเดิมเอาไว้แบบเดิมตามต้นฉบับที่ถูกบันทึกไว้ เนื่องจากเมืองน่านในอดีตเคยได้เป็นเมืองขึ้นกับพม่า การปริวรรตคัมภีร์พงศาวดารน่าน ฉบับวัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหาร สามารถแปลเนื้อหาที่ถูกบันทึกไว้ได้ว่า พงศาวดารน่าน เป็นการบันทึกเรื่องราวประวัติศาสตร์ของจังหวัดน่าน ตั้งแต่เริ่มต้นตระกูลเจ้าผู้ปกครองเมืองน่าน จากพระยาภูคาปฐมต้นเจ้าผู้ครองเมืองน่านเรียงลำดับเหตุการณ์ที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ในแต่ละช่วงยุคของผู้ครองเมืองน่าน การเป็นเมืองขึ้นของอาณาจักรล้านนาเชียงใหม่ พม่า และกรุงรัตนโกสินทร์ บันทึกเหตุการณ์สำคัญในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา การสร้างพระธาตุเจ้าภูเพียงแช่แห้ง ตลอดจนการย้ายบ้านเมืองตามยุคสมัย สอดคล้องกับรัตน จันทรเทวาร์ ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “การปริวรรตใบลานอีสาน : ตำรายา” พบว่า อักษรที่ใช้ในการจาร หรือเขียน ใบลาน ส่วนใหญ่เป็นอักษรธรรม บางภูมิภาคใช้ทั้งอักษรธรรมและอักษรไทน้อย และมีวิธีการสะกดการันต์แตกต่างกัน หนังสือผูกใบลานไม่สมบูรณ์ ชำรุด และตัวอักษรเลือนราง ไม่ชัดเจนทำให้การอ่านลำบากมากยิ่งขึ้น เนื้อหาเกี่ยวกับยา ส่วนใหญ่เป็นการบันทึกสูตรยาพื้นบ้านที่มีการสืบทอดจากบรรพบุรุษ โดยโรคที่พบมากที่สุด ได้แก่ โรคไข้ต่าง ๆ อาการปวดเมื่อยตามร่างกายที่เกิดจากการทำงานหนักและโรคผิวหนัง ผื่นคัน รองลงมาได้แก่ โรคที่เกิดจากแมลงมีพิษกัดต่อย ตลอดจนวิธีบันทึกรักษาบาลแผลต่าง ๆ การปริวรรตใบลาน เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปริวรรตอักษรโบราณอีสาน เช่น อักษรไทน้อย และอักษรธรรมนั้น มีจำนวนไม่มากนัก ส่วนมากเป็นเอกสารประเภทหนังสือที่ใช้เรียน การอ่านใบลานอักษรธรรมและการสัมภาษณ์หมอยาที่มีประสบการณ์เพื่อเผยแพร่ลงในวารสาร ธรรมทรรศน์ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตขอนแก่น โดยเริ่มเผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 เป็นต้นมา (รัตน จันทรเทวาร์, 2548)

จากผลการวิเคราะห์การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการเรียนรู้พงศาวดารน่านนั้น อภิปรายได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการเรียนรู้พงศาวดารน่านนั้น ต้องจัดทำบนแนวทางของการจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยได้นำเอาเนื้อหาสาระสำคัญของพงศาวดารน่านแยกออกเป็นหน่วยของการเรียนรู้ ซึ่งได้แยกออกเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การเรียนรู้พงศาวดารน่าน ดังนี้ 1) ส่วนนำ เป็นส่วนที่ได้กล่าวถึงความ เป็นมาและความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการเรียนรู้พงศาวดารน่าน จากคัมภีร์พงศาวดาร

น่าน ฉบับวัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหาร ที่ถูกบันทึกไว้เป็นอักษรภาษาล้านนา (ตัวเมือง) ทำการปริวรรตเป็นอักษรไทยกลาง พร้อมทั้งแปลเป็นสำนวนไทยกลาง ที่สามารถทำให้ผู้สนใจได้ศึกษาและรู้ความหมายของอักษรล้านนาที่ถูกบันทึกเอาไว้ ผ่านกระบวนการวิเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านภาษา ถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาที่สามารถเข้าใจได้ในปัจจุบัน 2) เป้าหมายและจุดเน้น การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรียนรู้พงศาวดารน่าน มีเป้าหมายของการพัฒนาหลักสูตรนี้ขึ้นมาเพื่อต้องการให้ผู้เรียนคือ นักเรียนและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดน่านได้เรียนรู้ถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาและความสำคัญของการก่อสร้างเมืองน่าน อดีตกาลของบ้านเมืองและการได้มาซึ่งความมีอิสรภาพของเมืองน่านก่อนจะมาเป็นจังหวัดน่านในปัจจุบัน ควบคู่ไปกับการสังเคราะห์จากหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรียนรู้พงศาวดารน่าน จึงเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นด้านความรู้ของผู้เรียน ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของประวัติศาสตร์ความเป็นมาของบ้านเกิดเมืองนอนของตนเอง 3) สารการเรียนรู้ท้องถิ่น เนื้อหาของพงศาวดารน่านเป็นเนื้อหาที่กล่าวถึงลำดับผู้ปกครองเมืองน่าน เหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในเมืองน่านในช่วงระหว่างของการปกครอง รวมถึงการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา สารสำคัญของเนื้อหาในพงศาวดารน่าน ถอดความออกมาเป็นสาระของการเรียนรู้ท้องถิ่นการเรียนรู้พงศาวดารน่าน โดยได้พิจารณาจากการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและสาระของการเรียนรู้แกนกลางตามหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและท้องถิ่น นำมากรอบของการจัดทำสาระของการเรียนรู้ รวมถึงสภาพบริบทของสังคมการเรียนรู้ในปัจจุบัน 4) การประเมินคุณภาพผู้เรียนหลักสูตรท้องถิ่นได้ให้กรอบของการวัดผลประเมินผลความรู้ของผู้เรียน ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่มีความหลากหลายที่มีคุณภาพ เชื่อถือได้ เพื่อให้ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาในหลักสูตรท้องถิ่น โดยกำหนดการประเมินคุณภาพของผู้เรียนตามเป้าหมายและจุดเน้นซึ่งเป็นความรู้ทางประวัติศาสตร์ของเมืองน่าน พร้อมทั้งได้ระบุกลุ่มเป้าหมายและสาระการเรียนรู้ วิธีการถ่ายทอดความรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรท้องถิ่นการเรียนรู้พงศาวดารน่าน เพื่อให้เกิดการครอบคลุม สอดคล้องและเหมาะสมกับเป้าหมายโดยได้เน้นการถ่ายทอดความรู้แบ่งเป็นระดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกวรรณ รุกขชาติ ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ในศตวรรษที่ 21 (กนกวรรณ รุกขชาติ, 2541) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ จากภูมิปัญญาชาวบ้านในศตวรรษที่ 21 ใน 4 ด้าน คือ ด้านจุดมุ่งหมาย ด้านเนื้อหาและ

ประสบการณ์ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล เป็นการวิจัยอนาคตโดยใช้เทคนิคเดลฟาย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ ทางด้านภูมิปัญญาชาวบ้านที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน และที่เป็นนักวิชาการ พร้อมทั้งผู้เชี่ยวชาญ ที่มีความรู้และประสบการณ์ ทางด้านการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามที่พัฒนาโดยการถามผู้เชี่ยวชาญ 3 รอบ ข้อมูลที่ได้วิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ หลักสูตรท้องถิ่นการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ในศตวรรษที่ 21 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการจัดการต่อชีวิตและทรัพยากร ที่มีอยู่ในท้องถิ่น เกิดความตระหนัก และเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาไทยที่มีความสัมพันธ์ต่อชีวิต สังคม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น และจะเป็นหลักสูตรที่ห้องครุชุมชนมีส่วนร่วมมากขึ้น ตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ไปจนถึงการประเมินผลเนื้อหาความรู้ จะเป็นเนื้อหาที่มีการเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของผู้เรียน สอดคล้องกับชุมชนอย่างแท้จริงลักษณะการเรียน การสอนเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรง บทบาทของผู้สอนจะเป็นผู้นำด้านวิธีคิด วิธีการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้านการเรียนการสอนมีการใช้สื่อที่เป็นของจริง สื่อที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติได้จริง การวัดและประเมินผลเป็นการประเมินจากการปฏิบัติได้จริง หลังจากเรียนรู้ไปแล้วสามารถนำสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การศึกษาพงศาวดารน่าน: ประวัติพัฒนาการและการพัฒนาสู่การเรียนรู้ชุมชนน่าน สรุปได้ดังนี้

1) ประวัติความเป็นมาของการบันทึกคัมภีร์พงศาวดารน่านเกิดจากความประสงค์ของพระเจ้าสุริยพงษ์ผริตเดช พระเจ้าน่านองค์ที่ 63 พระองค์ทรงได้มอบหมายให้ให้แสนหลวงราชสมภาร แต่งขึ้นและเป็นผู้รวบรวมและเรียบเรียงจากเอกสารโบราณต่างๆ เพื่อให้ได้เนื้อหาที่สมบูรณ์มากที่สุดแล้วจดบันทึกเขียนด้วยอักษรธรรมล้านนา (ตัวเมือง) เป็นการบันทึกกล่าวถึงราชวงศ์ภูคาสร้างที่อำเภอปัว กล่าวถึงลำดับเจ้าผู้ปกครองของนครน่านจากเริ่มต้นจนถึงเจ้าผู้ปกครองนครน่านองค์ที่ 63

2) การปริวรรตคัมภีร์พงศาวดารน่าน มีรูปแบบการปริวรรตอยู่ด้วยกัน 3 รูปแบบ คือ 1. การปริวรรตตามรูปอักษรตัวต่อตัว 2. การปริวรรตอักษรพื้นเมืองตามเสียงในภาษาท้องถิ่น 3. การปริวรรตคำในท้องถิ่นให้ตรงกับคำในภาษาไทยกลาง

3) การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการเรียนรู้พงศาวดารน่าน โดยมีกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสามารถแบ่งออกเป็น 3 กระบวนการ คือ 1) วิเคราะห์เนื้อหาสาระสำคัญจากพงศาวดารน่าน 2) พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรียนรู้พงศาวดารน่าน 3) ตรวจสอบหลักสูตรท้องถิ่นการเรียนรู้พงศาวดารน่าน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำผลการวิจัยนี้ได้เผยแพร่ ในรูปของการจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม จัดพิมพ์ลงตามสื่อต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ หนังสือ วารสาร นิตยสาร ในรูปของบทความวิชาการ
2. หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการส่งเสริมการเรียนรู้ท้องถิ่นของจังหวัดน่านในด้านของประวัติศาสตร์น่าน ควรนำไปเป็นเอกสารประกอบการพิจารณา การดำเนินการในการนำกระบวนการจัดการด้านการพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นให้ครอบคลุมทุกพื้นที่จัดการศึกษา
3. ควรให้ชุมชนที่มีแหล่งสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้ศึกษาทำความเข้าใจ ในประวัติความเป็นมาของสถานที่ทางประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญกับชุมชน สามารถบรรยายให้กับผู้ที่สนใจศึกษาและนักท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้อง รวมถึงสร้างเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ท้องถิ่นการเรียนรู้พงศาวดารน่าน ผ่านรูปแบบสื่อตามยุคสมัย

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ รุกขชาติ. (2541). แนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพจากภูมิปัญญาชาวบ้านในศตวรรษที่ 21. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จังหวัดทหารบกน่าน. (2552). *พระเจ้านครน่าน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เอบอย.
- ชลดา สังวร. (2553). *เอกลักษณ์น่าน*. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์แม็ก.
- รัตนา จันท์เทาว์. (2548). การปริวรรตใบลานอีสาน : ตำรายา. ใน *รายงานการวิจัย*. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- วรรณวิทย์ เหลืองประภัสร์. (2547). การศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์ใบลานเรื่องสัตราอิทธิธรรมาเนติ. ใน *สารนิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.